

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ALMINISTRACIO Y REDACCIO

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

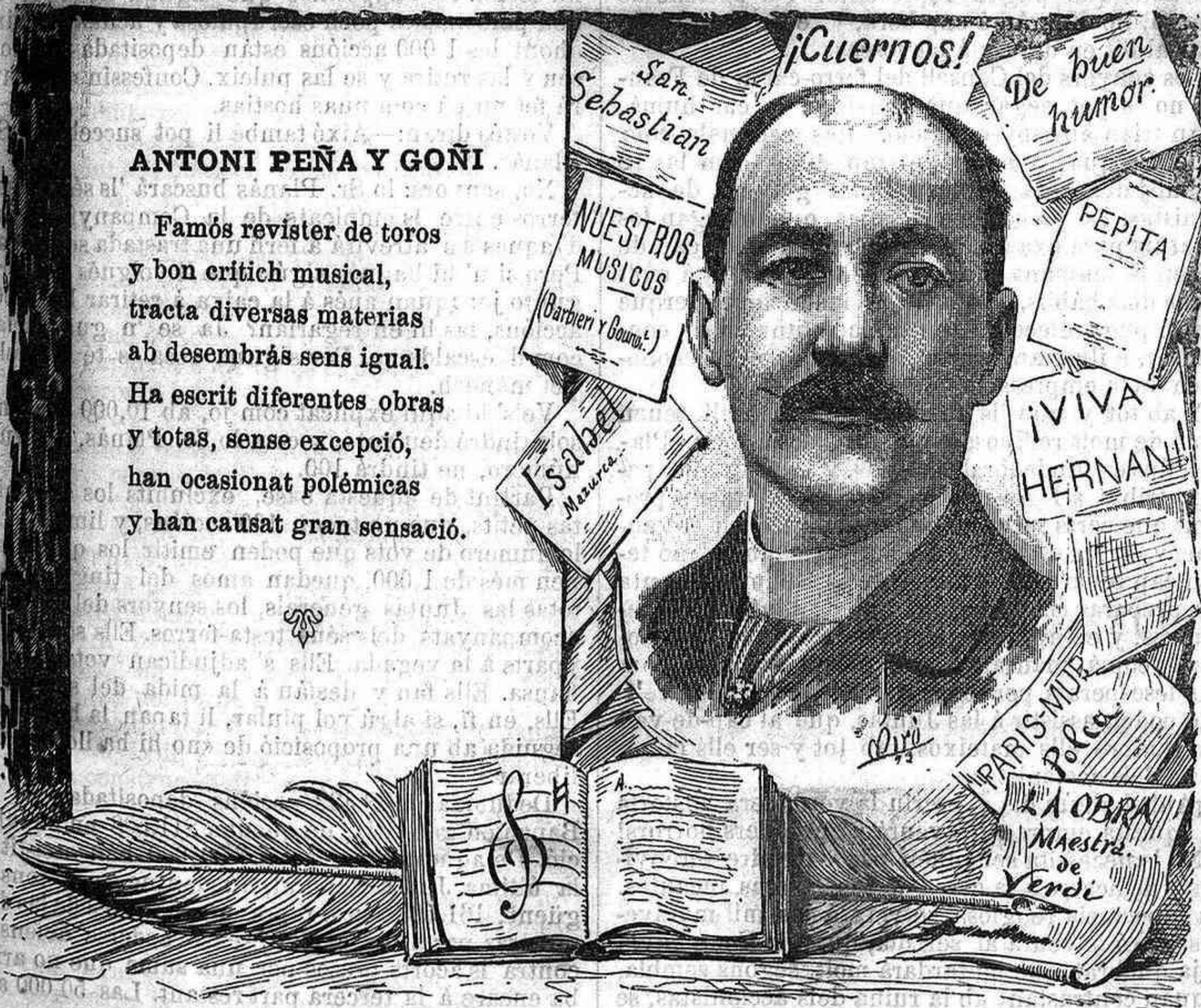
PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

ANTONI PEÑA Y GOÑI

Famós revister de toros
y bon crítich musical,
tracta diverses materias
ab desembrás sens igual.
Ha escrit diferents obras
y totas, sense excepció,
han ocasionat polémicas
y han causat gran sensació.

CRÒNICA

LA COMPANYIA DEL FERRO CARRIL DE FRANSA

La Junta general de accionistas del ferro-carril de Fransa, aquest any vá celebrarse 'l diumenje de Pasqua, á las 12 del mitj dia.

—Mal dia y mala hora—deya un accionista de bona fè.—Precisament lo dia de Pasqua, es una de las festas més senyaladas, que tot home de vida honesta desitja passarla ab la familia. A major abundament, un servidor de vostés, que tinch pèl cap baix una dotzena de fillols, tots los quals venen á professó feta á buscar la mona... ¿Y vol lo Sr. Planás que deixi apart aquesta costum que tant me plau, per assistir á una Junta, en la qual, després de tot, me reservan únicament lo paper de cunillet de guix?

Jo no renuncio per res del mon—afegia l' accionista—á la satisfacció de complaure als méus fillols. Y apart d' aixó ¿á qui se li acut convocar Junta á las 12 del mitj dia, tractantse de una societat que fins ara tant ha blasonat de catalana? ¿No sab, per ventura, 'l Sr. Planás, que á aquestas horas la inmensa majoria dels cataláns diném? ¿Ab quin dret se 'ns pot obligar á alterar las horas del ápat, ab perill de una indigestió?...

¡Santa ignocencia!

Com aquest accionista pensan molts, y com ell també son moltíssims los que s' abstenen de assistir á unas Juntas, en las quals, fins no contant ab la séva presencia, 'ls esquilan qu' es un primor.

No volen renunciar á la mona, y 'ls donan mico. No consenten ab estarse un dia de dinar á l' hora, y no calculan que anant seguint las cosas com fins ara, dintre de poch, si no contan ab altre capital que ab el que pugan representar las accions de Fransa, no dinarán á cap hora, y se 'n haurán de anar al llit en dejú y á las foscas.

Los senyors del Consell del ferro-carril de Fransa, no 's pot negar que coneixen lo cor humá, quan trian ab tant cuydado, días specials com el de Pasqua, y horas intempestivas com las 12 del mitj dia, pera celebrar Junta general de accionistas. Lo plasso de vuit días que otorgan los Estatuts pera examinar la documentació, cau de plé en la senmana santa, quedant reduhit á molt pochos días hábils, á tota llum insuficients porque ningú puga efectuar un exámen una mica concientsut, é ilustrarse sobre 'l verdader estat económic de la empresa.

Y ab tot y que 'ls membres del Consell tenen fama de molt religiosos, y ab tot y que 'l Sr. Planás, fins es fundador de iglesias, y ab tot y que, pagant tribut á l' Associació de la Fulla, tenen prohibit que certs periódichs se venguin en los andéns y en las estacions de las sévas líneas, no tenen cap reparo en valerse de la senmana santa per preparar combinacions que de santas no 'n tenen res, y en aprofitar lo dia de Pasqua, pera donar lo cop á mansalva, posantse á treballar com uns desesperats, per assegurar-se la majoria entre 'ls que poden assistir á las Juntas, que al cap-de-vall son sempre ells mateixos, ab tot y ser ells la minoria dels accionistas.

¡Ah! si algún dia s' escriu la verdadera historia de aquesta empresa, 's veurán verdaders horrors!

No 's necessita ser juhéu per extendre terrenyinas y dedicarse á la cassa de las moscas incautas. La hipocresia religiosa serveix á las mil maravillas. Aixó 's veurá al séu dia, quan la Companyia haja quebrat, que no tardará molt, segóns sembla, y quan contrastant ab la ruina dels accionistas, se

veja la fortuna particular acumulada pels que han disfrutat fins ara 'l monopoli de l' administració y de la gerencia.

Pero no adelantemos los acontecimientos, com deyan los autors de novelas per entregas.

* * *

Antiguament, cada déu accions donavan dret á un vot. Eran aquells los bons temps de la Companyia: tots los interessos estavan garantits, porque la gran massa dels accionistas podian intervenir directament en totas las Juntas, y posarse al corrent dels actes de l' administració.

Pero 'ls Estatuts se reformaren en mal' hora, y desde la reforma, se computa un vot per cada 100 accions. Qui 'n té 99 es com si no 'n tingués cap, pèls efectes de l' asistencia á las Juntas generals. Los demás disposan dels séus interessos.

Hi ha, ademés, un' altra combinació. Una sola persona sols pot tenir un máximo de 10 votos, corresponent á 1,000 accions.

Y d' aquí prové que 'l monopoli de la gerencia y de la direcció, 'ls quedi assegurat sempre, ab la majoria dels que assisteixen á las Juntas generals.

Un exemple práctic ho explicarà més clar.

Supósinse que un servidor posseheix 10,000 accions, y que 'l Sr. Planás, ó qualsevol altre individuo del Consell, ne posseheix altras tantas: ¿quants votos tindrè jo y quants votos tindrà 'l Sr. Planás?

Jo no tindrè més que 10 votos y 'l Sr. Planás ne tindrà 100.

¿Per qué?

Molt senzill. Per tenir 100 votos necessitaria trobar deu personas de tota confiança, á cada una de las quals hauria de cedir una partida de 1,000 accions, que pèls efectes de l' asistencia á las Juntas generals, han de quedar depositadas en la caixa social. Ara supósinse que alguna de aquestas deu personas es poch escrupulosa y acut á la caixa ahont las 1,000 accions están depositadas en nom séu y las retira y se las puleix. Confessin que hauré fet un pá com unas hostias.

Vostés dirán:—Aixó també li pot succehir al Sr. Planás.

No, senyors: lo Sr. Planás buscará 'ls séus testaferrós entre 'ls empleats de la Companyia, y cap d' aquests s' atrevirá á ferli una trastada semblant. Pero si n' hi hagués algún que li volgués fer, pregunto jo: ¿quan anés á la caixa á retirar las 1,000 accions, las hi entregarian? Ja se 'n guardarian com d' escaldarse. Per alguna cosa 's té la paella pèl mànech.

Vels' hi aquí explicat com jo, ab 10,000 accions, sols tindrè deu votos, y com lo Sr. Planás, ab igual número, ne tindrà 100.

Partint de aquesta base, excluhits los accionistas petits, que no tenen 100 accions, y limitat á 10 lo número de votos que poden emitir los que 'n tenen més de 1,000, quedan amos del tinglado, en totas las Juntas generals, los senyors del Consell, acompanyats dels séus testaferrós. Ells son jutjes y parts á la vegada. Ells s' adjudican votos de confiança. Ells fan y desfán á la mida del séu gust. Ells, en fi, si algú vol piular, li tapan la boca desseguida ab una proposició de «no hi ha lloch á deliberar.»

Dedubidas 138,422 accions depositadas en lo Banch en garantia, ne quedan 211,508 en circulació. De aquestas únicament 50,000 han assistit á la última Junta general, quedantne, per consegüent, 161,508 sense representació. Més de las dos terceras parts del capital, sense poderse defensar contra 'ls acorts presos per una suma que no arribava encare á la tercera part restant. Las 50,000 ac-

ccions assistents representan 500 vots: las 161,508 ne representan 1,600. Y aquests 1,600 vots per no estar organitzades degudament en lots de 1,000 las accions que 'ls representan, las unas per no arribar a grups de 100 y las altres per escedir de 1,000 estan completament desarmadas, excluidas de la asistencia a las Juntas, impossibilitadas en absolut de aprobar los balansos, de pendre acorts, de presentar proposicions, de vetllar pels seus propis interessos.

Veus'aquí com la reforma dels Estatuts, per medi de una serie de combinacions, posa en mans de una minoria infima lo monopoli de la direcció y 'l monopoli de las Juntas generals a la vegada.

Y la empresa s' arruina sense remey y a ulls vistos, y en nostres millors carrers ostentan sas ricas fatxadas de las casas, y pels nostres passeigs rodolan los fastuosos carruatjes dels felissos mortals que han lograt apoderarse de la Direcció de una companyia, destinada a ser la primera d'Espanya, y a punt de convertirse tal vegada dintre de poch, en un segona edició dels escándols del Panamá.

* * *

En vigílies de la última Junta general, un accionista publicá uns comunicats en *La Vanguardia*, fent notar la desaparició de un dipòsit de 3 milions y pico de pessetas.

Lo Sr. Planás digué textualment en un altre comunicat:

«Si en la próxima Junta general, como dice en son de amenaza, repite sus preguntas, serán contestadas, si los señores accionistas lo tienen a bien, en idéntica forma que en la reunión de 1892.»

L' accionista Sr. Theiling repetí la pregunta en la Junta general. ¿Y quina contestació li donaren?

Apelaren a un article dels Estatuts y li obligaren a formular las sévas observacions per escrit, concedintli 5 minuts de temps per esténdrelas en forma. ¿S' ha vist res més irrisori? Sis ó vuit advocats testa-ferros, accionistas de camama, estavan apercebuts per trinxar a aquell pobre accionista y 'l Sr. Gobernador, que presidía, ni un moment abandoná 'l mànech de la campaneta, disposat a ofegar la veu de qui en us de un dret natural, superior a todas las artimanyas reglamentarias, demanava explicacions, que *moral y cristianament* (fins *cristianament*, Sr. Planás) havian de donárseli per afectar als seus interessos.

¿Es que no tenia rahó? Aixó 's demostra discutint. Tapar la boca no es cap procediment correcte ni decorós.

Ignoro si 'l Sr. Larroca, cas que s' ho proposés, arribaria a temps per obtenir una plassa de canceller, porque la Companyia está molt mala. Las sévas accions, que al any 81 se cotisavan a 180, avuy están a 27, y si 'ls accionistas calculan que 'l petit *dividendo* que se 'ls dona (aquest any ha sigut de 4 pessetas), no surt del producte natural de la explotació, ja que aquest no arriba de bonros pera pagar lo servey de las obligacions, las accions, sino son massa brutas, podran servir en últim cas per ferne paperinas.

«*Embolica que fa fort*» sembla ser lo lema de la Companyia de Fransa. Actualment está enfrascada en la construcció de la línea directa y sembla esperarho tot de la terminació de aquesta obra y de la séva fusió ab la de Zaragoza a Alicante. Mes lo juheu Rotschild que 'ls ha deixat alguns fondos per enllepolirlos, está esperant que tot se 'n vaja a rodar per extendre las urpias. Pero deixant lo que ha de venir, y prenent las cosas en lo seu estat actual, aquí van algunas xifras, prou eloqüents per demostrar la situació de la Companyia.

La construcció dels directes comprén 195 kilòmetros. Se havia calculat en 250,000 pessetas lo preu de construcció de cada kilòmetre. Per lo tant la construcció total havia de costar 48.750,000 pessetas.

L' any passat quedavan construhits 88 kilòmetros que a 250,000 pessetas devían costar 22 milions, y n' havian costat 46. Pels 107 kilòmetros restants sols quedavan 2.750,000 pessetas de la suma calculada.

Y s' ha de tenir en compte ademés que del fondo de construcció n' surt tot. Al fondo de construcció s' acut per sortir de tots los compromisos de moment. Los dividendos se pagan ab diners del fondo de construcció. L' any passat varen carregarse 2.999,000 pessetas al fondo de construcció. Aquest any se n' hi han carregat 2.748,154.

De manera que a n' aquest fondo ja se li comensa a veure 'l fondo. Se necessita ser cego per no percibir desd' ara la *débacle* que ha de acabar ab l' últim centim dels pobres accionistas. Desgraciadament, no acabarà de la mateixa manera, ab la fortuna acumulada pels individus del Consell de Administració, y molt menos ab la de cert aristocrata de nou encuny, que no 's recata de dir:

—Jo, a la Bolsa, opero sols ab Fransas: en malitat de individuo del Consell sé quan han de baixar y quan han de pujar.

Y al dir aixó sembla que s' admira de que hi haja qui, sense ser individuo del Consell, trafiqueji ab aquest paper.

¡Es en efecte admirable, més que admirable, asombrosa la tonteria humana!

P. DEL O.

L' HOME ES ANIMAL DE COSTUMS

SONET

Un home s' acostuma a la caló,
lo mateix que a la fi s' avesa al fret
s' habitúa als pesars, a estar inquiet
y a teni una continua decepció.

S' acostuma a sufri un crónich doló
ó que res en lo mon li surti dret,
a lluytar ab un fat que fa l' arquet
y a trobar la falsia y traició.

A fer molts y no rebre cap favor,
a aná escás de butxaca y de ventrell...
a tot l' home s' avesa, car lector.

Y si no s' acostuma ¡pobre d' ell!
sols li queda 'l recurs aterrador
de saltarse la tapa del cervell.

P. TALLADAS.

DIPLOMACIA FEMENINA

Ella necessita un vestit.

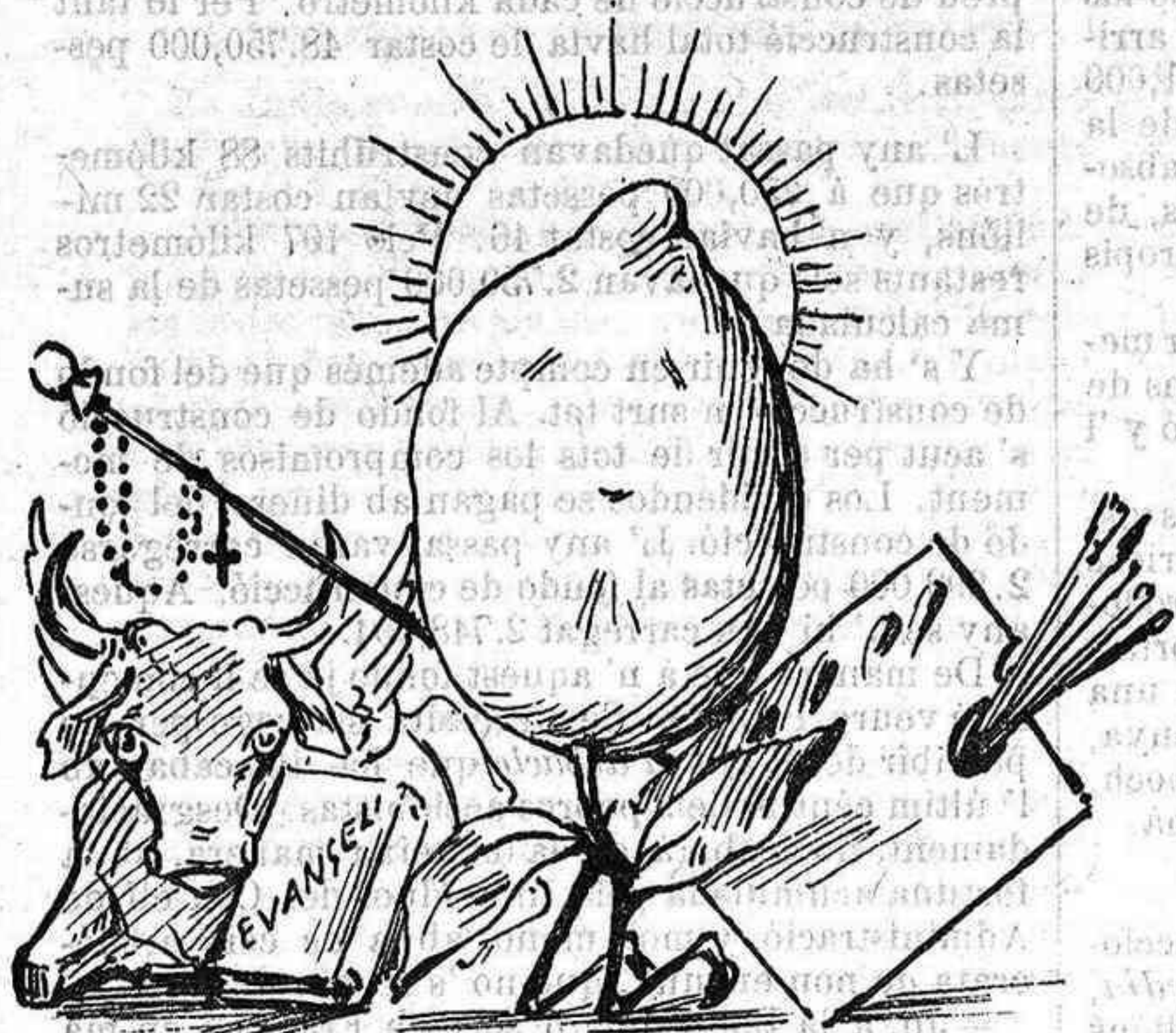
(Las donas, dels capritxos ne diuen *necessitats*).

Ell parla del mal aspecte dels negocis, de las inseguretats del demá, de la escassés de metálich... y acaba per declarar que la compra del vestit es impossible.

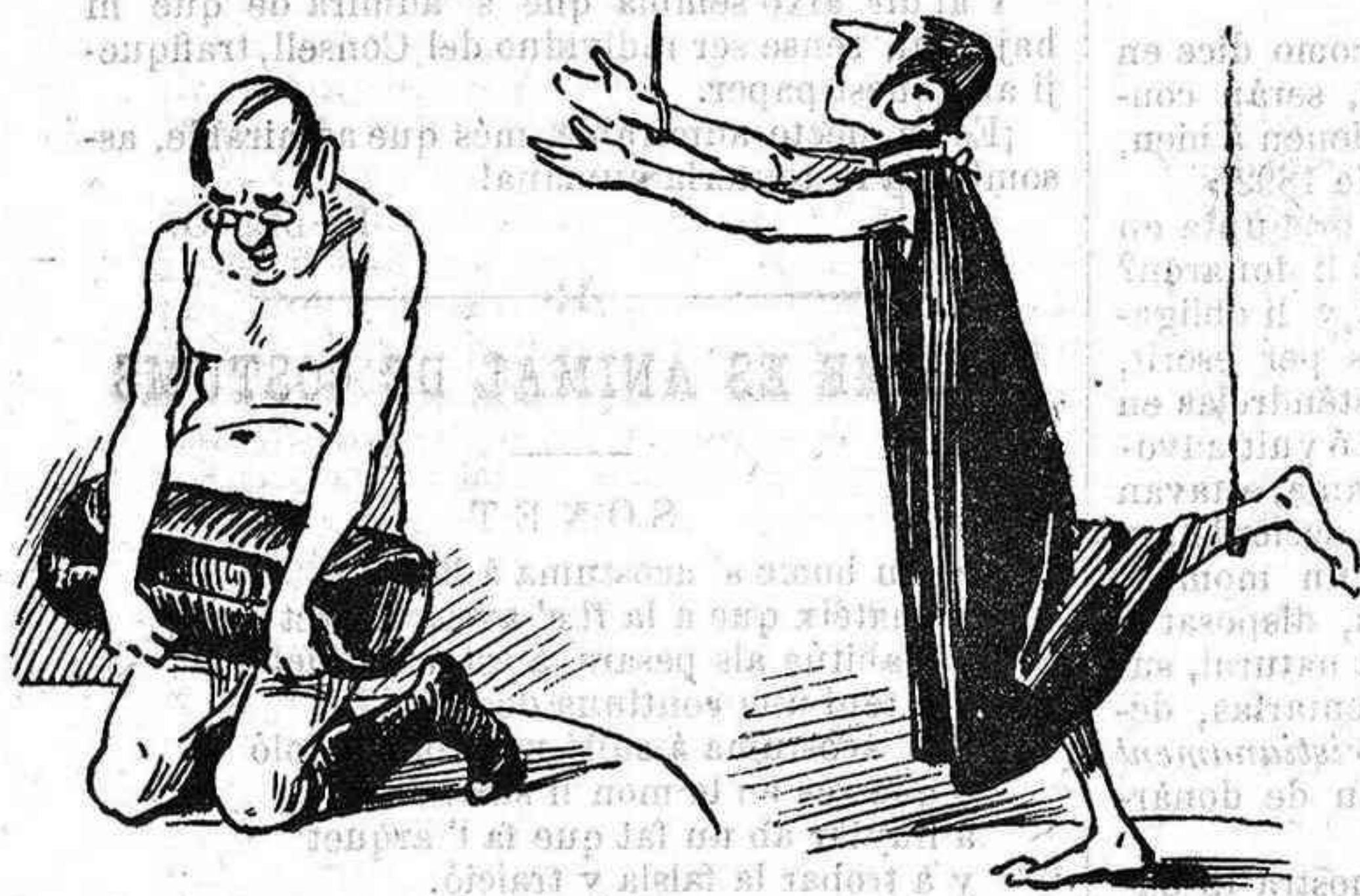
ELLA:—Bueno, bueno, per xó no t' amohinis. ¿Dius que no pot ser?... Me passaré sense.

ELL:—¡Gracias, Carolina! ¡Ets un ángel!

L' ángel li torna l' abraçada y somriu dissimuladament.

Sello del "Círcol"

Colecció de models pels artistes de la casa

L'endemà: som al carrer de Fernando.
ELLA (aturantse distretament davant d'un aparcador):—¡Quin vestit més mono!... Mira, Joanet....
ELL (cayentht de plá):—¡Si que 's bonich! Deu ser una novetat de la temporada.
 —Roba d' entretemps: l' última moda de aquesta primavera. (Després d' una pausa:) ¡Ay!
 —¿Qué tens? ¿per qué sospiras?
 —Per res.... Aném.
 Continúan lo passeig. Ell ha d' anar al Bolsín: ella l' esperarà mentres tant a casa de sa mare. En Joanet l' acompanya fins al peu de la escala.
ELLA:—No tardis, ¿eh?
 —Dintre de tres quarts vinch a buscarte.
 —Adios.
 —Adeu, rateta.
 Ell se 'n va corrent cap al Bolsín.

CÍRCOL CATÓLICH

Avans de comensar la classe, cada dia 's donará la benedicció.

Ella fa com qui puja uns quants esglahóns...
 Desseguida retrocedeix, surt de la entrada y s' encamina al carrer de Fernando.
 La botiga encare es oberta.
 —Dispensim: aquest corte de vestit ¿quánt val?
 Diguim l' últim.
 —Vint duros.
 —¿Vint?
 —Ni un céntim menos.
 Lo diálech entre ella y l' encarregat del establiment, dura bastant rato. Parlan en veu baixa.
 —¡Ho té entés?
 —Si, senyora: quedi tranquila.
 Deu minuts més tart, donya Carolina fa un petó a la séva mamá.
 —En Joanet es al Bolsín. M' ha acompanyat fins a baix y diu que aviat pujará a buscar-me.

ARTÍSTICH DE SANT LLUÇ

Classe de dibuix.

Classe de pintura.

Després de la classe, 'l rosari.

Pintura catòlica.—Adam y Eva, ó lo pecat original.

—Sr. pintor, ¿podria ferme un Martiri de Sta. Eulalia?
—¡Quin pecat! ¿Una dona despullada?... Vade retro....

Al dia següent.
 ELL:—Fa un vespre molt hermós. ¿Sortim un ratet, Carolina?
 ELLA (baixant lo cap ab resignació):—¡Si tu ho vols!... Vaig á arreglar-me desseguida.
 Als pochs moments surt del seu quarto altra vegada. Va feta una llástima.
 —¡Y ara, Carolina! ¿cóm vas vestida?
 —Es l'únic traje d' entretemps que tinch. Hi procurat arreglarmel una mica; pero... De tots modos, no t' hi enfundis: per mi ja vaig bé.
 —¡Oh! Per tu, per tu... ¿y 'l dir de la gent?

—La gent que 's cuydi dels seus assumptos.
 Aném, aném....

Tornan á passar pèl carrer de Fernando.
 Y per casualitat, tornan á aturarse davant del mateix aparador.
 ELL:—Realment, es hermós aquest corte.
 ELLA (estirantlo carrer avall):—Bueno, bueno: aném; déixal estar. Val més no pensarhi.
 —¿Qué vols dir que val molts diners?
 —Valgui lo que valgui.... ¿No sabs que 'ls nego-

cis presentan mal aspecte, que 'l metálich va escás, que 'l demá no es gayre segur?

Ell se mossega inadvertidament los llabis: ella s' aguanta 'l riure. Pausa llarga.

Al cap d' un rato:

—Veyám, entrém'hi, Carolina.

—No ho vull.

—Vaja; no siguis aixís: fesme aquest favor. Entrém'hi.

—¡Es inútil! Deu valguer massa.... ¡No ho vull y no ho vull!

—¡Pobra Carolina!.... La veritat, ¿quánt te sembla que val?....

—¡Qué sé jo!.... Vinticinch.... trenta duros....

—¿Preguntémho?

—¡Quina temeritat!

Entran en la botiga.

En Joanet porta la paraula.

—¿Quánt val aquest corte de vestit? Aquell més claret.

—¡Ah! Altíssima novetat: gran efecte y poch cost.

—Digui.

—Cinch duros.

—En Joanet l'ensa una rialleta de satisfacció. S' ha tret un pes de sobre.

—¿Ho veus, tonta?

Ell fa l' admirada y calla.

Lo negoci es joch de pocas taulas. En Joanet paga cinch duros y dona la direcció de casa séva. No obstant....

—Li adverteixo—diu l' encarregat del establiment—qu' es costum de la casa que 'ls vestits comprats aquí, aquí mateix se confeccionin.

—¡Ah! ¿Es dir, que....

—Nosaltres mateixos li farém lo traje.... suposant que la senyora no hi tindrà inconvenient.

—¡Al contrari!.... ¿Veritat, Carolina?

—Com á tu 't sembli.

—Pues, nada, cuydissen vostés.

Lo matrimoni se 'n torna á casa séva, radiant de felicitat.

ELL:—¿Estás contenta, Carolina méva?

—¡Molt, Joanet! ¿Y tu?

—¡Si jo hagués sapigut avants que aixó era no més cosa de cinch duros!....

Dos senmanas després.

La senyora reb lo vestit llest y acabat: es una maravella d' elegancia.

Ab lo vestit hi va 'l compte. En Joanet lo desplega y lo llegeix:

«Por un corte de vestido.	5 duros.
»Forros y adornos.	25 »
»Confección.	10 »

Total. . . . . 40 duros.»

En Joanet alsa 'l cap ab los ulls esparverats y 'ls fixa en ella.

Ella ni se 'n adona. Agafa 'l vestit y entra al séu quarto á posársel.

A. MARCH.

LA RIQUESA Y LA VALIA

(SEMI-FÁBULA)

Tenia un drapayre un tomo ricament encuadernat: cantell de paper daurat y rica cuberta al cromo.

—¡Eix llibre val un caudal!

deya á tothom lo drapayre.

Mes si havia molt mirayre

ningú n' hi oferia... un ral.

Passá temps, y 'l llibre aquell

tan bonich y ben tractat,

per molt qu' eixia al mercat

ningú may feya cas d' ell.

Lo bon drapayre, que veyá

que d' altres llibres brutots

y d' altres mil paperots

poquets ó molts diners treya,

no comprenia per qué

d' aquell que tant bonich era,

ni una persona sisquiera

volia prométren... ré,

Lo bon home no sabia

que al llibre que va al mercat

res li val l' encuadernat

si en sos fulls no hi ha valia.

Y jo encar no sé per qué

tal com ab llibres ho fém,

las personas no tractém

per coneixe'ns aixís bé.

¡Mes ja veig! Si pe 'ls daurats

no 'ns apreciessim y 'ls cromos...

no n' hi haurian poch de tomos

per los encants, despreciats!

LLUIS MILLÀ.

ANOMALÍAS

Ja s' ho deuen haver figurat. Tractantse d' anomalias, per forza haig de referirme al nostre excelentísim Ajuntament.

Es deliciosa la corporació municipal barcelonina.

L' Ajuntament no té un céntim.

L' Ajuntament no pot pagar uns picos que deu á las brigadas municipals.

L' Ajuntament desatén una pila de serveys.

Pero... *oido á la caja*....

L' Ajuntament concedeix tres mil pessetas á la Societat de las carreras de caballs.

¡Tres mil pessetas!

¿Per qué han de servir aquests diners?

Segóns las explicacions oficials:

—Pera premis de las carreras, pera contribuir al foment de la rassa caballar, pera....

Explicació méva:

—Aquestas tres mil pessetas servirán exclusivament pera ajudar al major brillo d' una festa purament aristocrática, que al poble l' ha de tenir completament sense cuydado.

Tot aixó de la rassa caballar son romansos municipals y panyos calents: una manera com qualsevol altra de disfressar un regalo ó un despilfarro ab la careta del patriotisme.

Aquí no hi ha més rassa caballar que 'l desitj de facilitar medis á uns quants senyors que tenen gran gust ab divertir-se sense gastar gayre.... S' entén, gayre de lo séu.

¡Tres mil pessetas en premis!

Algunas vegadas hi tingut ocasió de veure 'ls que l' Ajuntament concedeix als alumnos de las escolas municipals, y m' hi quedat estupefacte.

Joguinas de lo més senzill y ordinari, per no dir atrotinat. Estampetas ridículas, sense mérit ni valor. Medallas de plata.... del tamanyo y del pes d' un' hostia....

Pero es clar; se tracta de nens, de infelissas cria-

turas, fills de pobres treballadors, y aquests ab qualsevol pellingo 'n tenen prou.

Ademés, l' Ajuntament no té fondos disponibles, ha d' estalviar, ha d' atendre á altras obligacions de més importancia....

En cambi, al venir las carreras de caballs, tot es generositat y rumbo.

— Senyor Ajuntament: veniam á demanarli una subvenció.

— No podém, estém escurats, no tenim un céntim.

— ¡Oh! Esque 's tracta de las próximas carreras.

¿Voldir las corredissas del primer de Maig?

— Las carreras del hipódromo.

— ¡Ah! Aixó es un'altra cosa. ¿Qué demanan? ¿qué sollicitan?

— ¡Cá! Una friolera... dos ó tres mil pessetas per premis dels pobres caballs.

— ¿Aquesta miseria?

¡Concedit! ¡concedit! Aquí tenen las tres mil pessetas... ¡Pobres animalóns!... Ja saben que nosaltres, per ells estém disposats á fer qualsevol cosa....

¿Qué 'ls ne sembla d' aquesta manera d' administrar los nostres interessos?

¡Encare vindrán aquests separatistas, assegurant que per anar bé 'ns hem de declarar independents!....

¡Cá! Lo qu' hem de fer es declararnos caballs, MATÍAS BONAFÉ.

JURAMENT

— Voldria que 'm féssis un favor, Joanet.

— Conta ab ell desd' ara si acás te 'l puch fer.

— Deixam quatre duros que te 'ls tornaré sens fallarhi un céntim á fi d' aquest mes.

— No tan sols deixarle'ls, te 'ls regalaré...

— Deixa que t' abrassi!

— No 'ns precipitém.

¿Creus que tinch paraula?

¿Creus que cumpliré alló que jo 't diga?

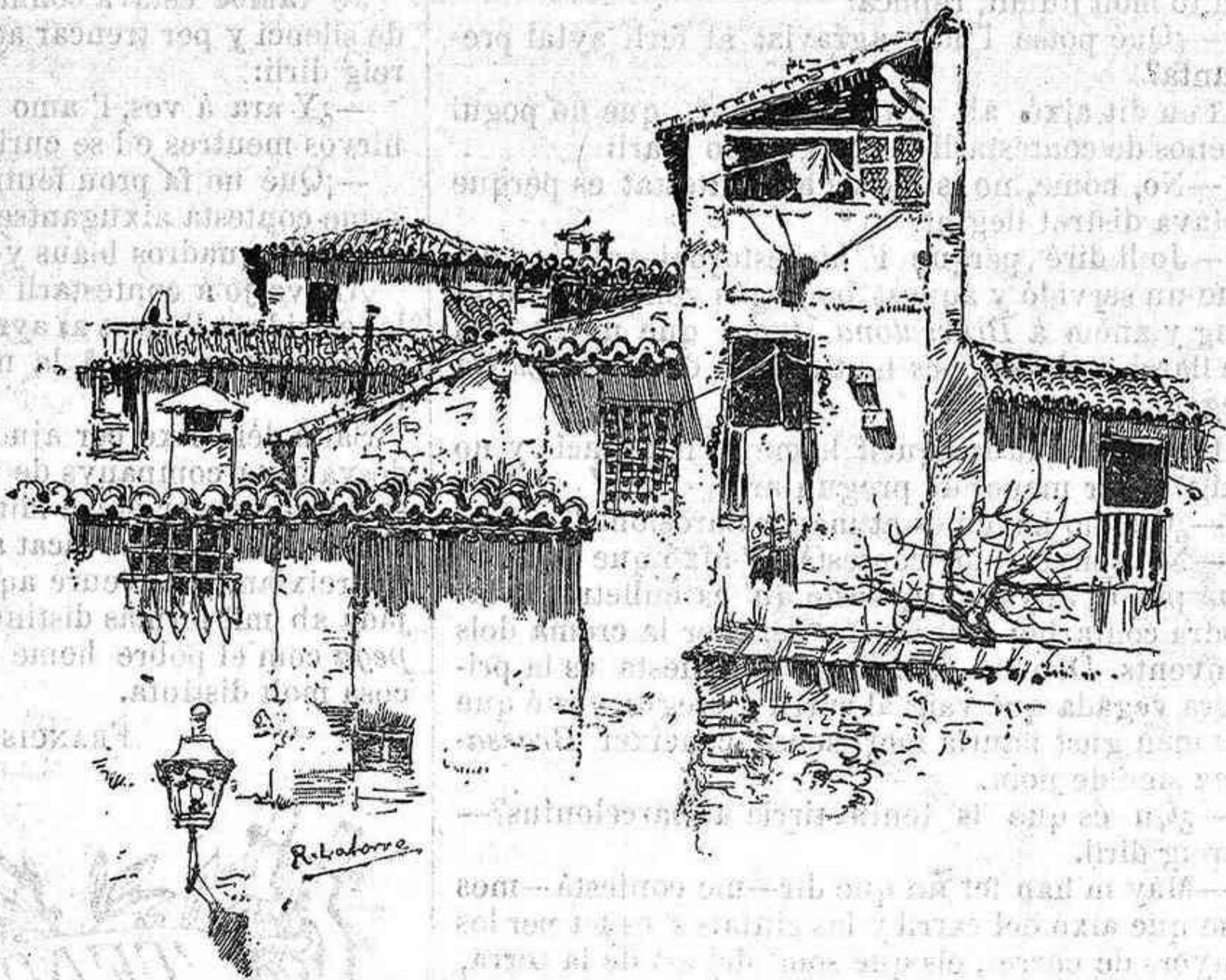
— De tot cor ho crech!

— Donchs bé; jo 't prometo que te 'ls donaré... quan vegis la terra juntarse ab lo cel.

JAPET DEL ORGA.

GRANADA

(Detalls del Albaicin)

«Placeta del Comino.»

LO FILL DE 'N JAN

AL MEU AMICH J. PUIG CASSANYAS

Aquell dia havia tallat una miqueta massa just.

Grossas glopadas de un fum negre plomós surtian á doll de la máquina del tren, quan jo arribava á l' estació y m' enquibia més que depressa dintre un departament de tercera, sense escoltar al revisor, que ab veu de sereno encostipat, me cridava:— ¡El billete!

Caich desplomtat pel cansanci sobre 'l méu cómodo asiento, y en tant que ab lo mocador m' aixugava la suhor que destilava de ma cara, passo revista dels méus companys de viatge.

Era 'l primer tren del matí, y per lo tant, los passatjers molt contats; una dona ab un cistell á la falda, de qual cistell ne sobresortian las vermel·las crestas de un parell de galls, estava recolzada á la finestra del méu davant y s' entretenia fent petar una bacayna; al séu costat, un capellá roig de cara y de sotana, mirava 'ls sants d' un llibret d' oracions que tenia á la ma dreta y ab l' esquerra s' entretenia gratantse la corona; frente aquests dos subjectes, un grupo compost de un pajés d' edat avansada y un noy com de uns dotze anys, tan groch y escanyolit, que talment donava pena mirarlo.

Passada ja la revista y convenstut de que aquella companyia no era gayre apropósit per entaular discussió de cap classe, com no sigués de la sembra de las patatas ó de la vinguda de Cristo Senyor nostre, me trech *El Globo* y 'm poso á llegir.

Feya bastant rato que llegia, donchs ja acabava l' article de fondo, quan ab motiu de pararse 'l tren á Sant Andreu, sento 'l pajés que tenia al costat, que 'm pregunta:

— ¿Qué ja som á Brassalona?

Ab un moviment negatiu fet ab la ma, y sense alsar la vista per no perdre 'l fil de la lectura, vaig indicarli que nó; mes l' home, al veure que ni sisquiera 'm dignava mirármel per contestarli, ab un to molt humil, replicá:

—¿Qué potsé l' hay agraviat al ferli aytal pregunta?

Fou dit aixó ab tant sentiment, que no pogui menos de contestarli tot plegant lo diari:

—No, home, no, si no us hi contestat es perque estava distret llegint.

—Jo li diré perque l' hi destorbat—afejí—com que un servidó y aquest bordegás venim de Puig-reig y aném á Brassalona, temo que no passém de llarch y *desempués* no tinguém de recular altra vegada.

L' ingenuitat de aquell home 'm feu gracia y no vaig poder menos de preguntarli:

—¿Qué no havéu es at may á Barcelona?

—No, senyor—me contestá—y aixó que ja tinch una pila d' anys; miri, vosté qu' es enlletrat aviat podrà contarho; vareig neixer per la crema dels convents. Donchs com li deya, aquesta es la primera vegada que vaig al carril y cregui vosté que pel méu gust hauria mort sense coneixer *Brassalona* sino de nom.

—¿Qu' és que 'ls teniu tirria al barcelonins?—vareig dirli.

—May m'han fet un que dir—me contestá—mes com que aixó del carril y las ciutats s' es fet per los senyors de barret, els que som del art de la terra, no podém entrevenirhi, perque hi fem pega.

A tot aixó, 'l noyet que portava assegut al séu costat, me mirava ab certa barreja de melancolia y respecte, per lo que vaig preguntar al pajés:

—¿Qu' es till vostre aquest noyet?

—Mentres que Déu ho vulga—me contestá passantli una má plena de clivellas y arrugas per la cara—sino qu' está desfigurat: si voste l' hagués vist ans de pendre mal, semblava un toixonet, joy, Tófol? Digas alguna cosa á n'aquest senyor. Donchs com li deya: tal com el veu, ja 'm portava cada senmana sancera tres pessetonas y un ral, ¡y que 'm venían com l' anell al dit!... Com que un hom ja no es bó per gran cosa y 'ls hisendats del nostre poble no més volen gent robusta y jove per treballar la terra, jo m' entretenia á cultivar quatre terrössos que tenim al voltant de casa, y ab lo bé de Deu que cullia y lo qu' ell me portava viviam, alló que 's diu, com uns reyetóns. Mes vel'hi aquí que un dia me 'l portan á casa, dintre una llitera: ¡encare 'm sembla que 'l veig! esglay com aquell no crech tenirne may més cap. L' *acolocan* al méu llit—jo y ell dormíam plegats desde la mort de la Tuyas qu' al cel sia—donchs com li deya, l' *acolocan* al méu llit, y quan va venir lo metje, per ordre del amo de la *frábica* que 'l noy treballava, me digue:—Miréu, no 'us esglayéu per xó; lo vostre noy té tres costellas *facturadas*.

Desempués, quan vingueren los séus companys á veurel, me varen explicar que havia caygut de dalt d' una escala portant un cove de fusadas á l' esquena.

—¿Y ara ahont lo portéu?—vaig dirli.

—Com que 'ls metjes y curanderos d' aquells *entorns* no saben treureli 'l mal de sobre, l' amo de la *frábica* qu' es un senyó molt de bé, ahir va dirme:—Mireu, Joan—un servidó 'm dich Joan, pero tothom me diu Jan, perque es més curt.—Donchs com li deya, va dirme:—Mireu, Joan; aga-feu al noy y portéulo á Brassalona; quan seréu á la estació trobaréu un home que li donaréu aquesta carta, (al dirme aixó se tragué una carta de la

barretina y me la mostrá), y ell ja vos acunduhirá al noy á un puesto que vos lo curarán de franch.

Va callar lo bon home, al temps que dugas llágrimas solcavan aquella cara terrosa.

Jo també estava conmogut; després d' un rato de silenci y per trencar aquella escena de dolor vareig dirli:

—¿Y ara á vos, l' amo del noy ja deurá mantenirvos mentres ell se curi, veritat?

—¿Qué no fa prou fentme'l curá pél séu compte!—me contestá aixugantse la cara ab un gros mocador de quadros blaus y vermells.

Anava jo á contestarli novament, quan un xiulet estrident llensat al ayre per la serpent que 'ns arrastrava m' indicá la nostra arribada á Barcelona.

Salto del cotxe per ajudar á baixar als méus dos desvalguts companys de viatge, que bén prompte se perderen per entre mitj de mil caras rialleras y satisfetas. Com petrificat al andén mirava com desapareixian, y al veure aquella gorra fosca barrejada ab mil formas distintas de barrets, no 'm feu pega com el pobre home 's creya; me va fer una cosa molt distinta.

FRANCISCO DE P. JUANICO.

PRINCIPAL

Lo teatro estava plé de gom á gom la nit del debut de 'n Massini ab *Lohengrin*. Hi havia com sempre 'ls que suposavan per endavant que tot havia de anar admirablement y 'ls que per endavant creyan que tot havia de anar bunyol. Hi havia també qui esperava ab més ó menos impaciencia veure y sentir pera jutjar ab imparcialitat.

En Massini, com es natural, era 'l caball de batalla. La *flera*, tornava á tenir tenor, un tenor de primera magnitud, un tenor dels cars, que 's pesa y 's medeix per lo que costa.

La partitura de Wagner, en conjunt sortí bastant maltractada. En alguns fragments, ni 'l séu progenitor l' hauria coneguda.

Ja no parlo de la massa coral, ni de l' orquesta qu' estigueren tota la nit molestant al públich, sense pietat. ¡Recristina y quins butxíns més cruels y encarnissats!

Lo célebre tenor vestí al caballer del Cisne de una manera distinta de lo que havíam vist fins ara: diuhen que aixis lo vesteixen á Bayreuth; pero may ab més rahó podrá dirse que «l' hábit no fa 'l monjo», tota vegada que ab tot y vestirlo á l' alemana va cantar-lo á la italiana. La sobrietat qu' exigeix la música del gran mestre germánich semblava que 'l cohibia, ó millor dit, semblava que 'l cohibia 'l desitj de apartarse'n y campar per las sévas.

Sigué aplaudit en la despedida del cisne, en la frasse *io t' amo*, en lo duo del acte tercer y en lo *racconto* final. Pero sigué discutit sempre.

La veu de Massini ha perdut una part de la séva expontaneitat y frescura: s' ha enrobustit en la corda mitja, cobrant certa tendencia á abaritonarse. No dupto un moment qu' en obras purament italianas, lo tenor ara tan discutit, tornarà á trobarse com lo peix á l' aygua, provocant ab lo séu

LA BELLESA DOMINANT LA FORSA

(Dibuix de J. Blanco Coris)

Los hijos del Africa, con promesas
 drama que constituirá una buena obra
 ¡Y aquí 's troba encadenat
 per una troca de fill....

traball, un eco de las formidables ovacions de sos millors dias.

La Colonneuse cantava per primera vegada davant de nostre públich la part d' Elsa y estava verdaderament emocionada. En tals circumstancies se fa bastant difícil emetre un judici definitiu.

La Mas, en cambi, va emportarse'n al públich, gracias á la notable interpretació que doná al paper de Ortruda.

Lo baritono Tabuyo abusa una mica de la seva veu potent, no sab pendre la mida de la sola y 'l *Principal* resulta petit per contenir aquell raig de veu.

Res dirém dels demés artistas, perque 's limitaren á cumplir lo seu encàrrech, sense intentar res d' extraordinari, y aixó després de tot es lo que devia fer, per no acabar de descompondre 'l conjunt, que prou y massa desballestat sortí tot ell, sobre tot si 's considera que las obras de Wagner exigeixen principalment una gran cohesió, per produhir l' efecte que 'l gran mestre 's proposá al escriurelas.

LICEO

Mentres s' está organisant á tota pressa una companyia d' ópera per fer la pols al *Principal*, com si haguéssem tornat á l'època dels *Liceistas* y *Crusados*, la companyia Tani ha donat algunas representacions, entretenant ab las obras del seu repertori que han tingut fins are més favorable acullida als senyors propietaris y demés habituals concurrents al Gran Teatro.

Tant *Richelieu*, com *D. Pedro dei Medina*, com *Il re di quadri*, sigueren del gust de la concurrencia, no menos que 'ls principals artistas de la companyia, com las Sras. Tani, Marchesi y Bassini, y en Navarrini y en Leauzin.

—¿Aixó 'us agrada?—preguntava un partidari de l' ópera seria á un grupo de propietaris.

—Noy,—respongué un d' aquests—aixó no es més que las *hors d' euvre* de lo que vindrá després. Y á falta de pan, buenas son tortas.

CIRCO

Pera suplir l' ausencia de la companyia Tani, s' han donat ab escás éxit algunas representacions de sarsuela espanyola.

Y consignant aquest fet, passém á un altre.

ROMEA

Fins ara tot se 'n va ab funcions de broma, compostas de pessas curtas.

Dillúns, á benefici del Sr. Gumá, s' estrená una pessa del Sr. Marxuach, titulada *De retruch*, tramada ab acert y bastant xistosa, la qual sigué molt aplaudida.

Dimars, funció en obsequi del aplaudit saineter Sr. Vilanova. Desfilaren la major part de las obras que fins ara porta donadas á la escena, excitant com sempre un desvassall de riallas.

Y ara fins á la senmana próxima, si es cert que aquesta nit s' estrená, com está anunciat, lo nou drama de 'n Frederich Soler, titulat *Or*.

TIVOLI

Després de algunas representacions de la sarsuela *Marina*, s' han suspés las funcions pera donar lloch als últims ensaigs de l' obra de gran espectacle, titulada *El siglo que viene*.

Per lo tant, esperarém fins al *sigle que vé*, que al Tivoli, ha de comensar dintre de pochos dias.

NOVEDATS

Los héroes del Bruch, com presumiam, es un drama que constituheix una bona mina per l' em-

presa. Los plens se contan per representacions, y las maravellas escenográficas de 'n Soler y Rovirosa, son cada nit aplaudidas ab lo major entusiasme.

En la funció que tindrà lloch avuy divendres, á benefici del director D. Antoni Tutau, s' estrenará 'l drama en cinch actes, *Un enemigo del pueblo*, del famós escriptor Ibsen, traduhit al castellá pels Srs. Jordá y Costa.

Hi ha gran curiositat per coneixe aquesta producció del reformador del teatro modern.

Ja que hi som, anyadirém que la funció terminarà ab *Lo vigilant*, aplaudit monólech, original del Sr. Figuerola Aldroféu.

Es de suposar que 'l teatro, aquesta nit estarà plé. *Lo qual que* ho celebrarém moltíssim.

CATALUNYA

El rey que rabió y *Mam'zelle Nitouche*, han fet lo gasto de la senmana.

Una novetat que ha sigut molt ben rebuda pel públich: l' inauguració de la llum eléctrica dintre del escenari, la qual produheix un bonich efecte.

De l' obra que s' estrená dimecres, titulada *Cris Jané* ó *El tio de la castaña*, parodia de *Miss Helyet*, no 'ns queda temps de parlarne. Ho farém la senmana próxima.

CIRCO ESPANYOL

Ha sigut una bona idea convertir aquest circo en un teatro popular. Los barris de aquells alre-dors son més aficionats á las emociones del drama que á las cabriolas dels clowns.

Una regular companyia, dirigida discretament pel Sr. Borrás, consegueix aplausos y logra molt bonas entradas.

Una obra nova, basada en una novela de 'n Panson du Terrail, titulada *El as de espadas*, vá ser l' altre dia molt ben rebuda.

N. N. N.

LLETRETA

Anti-pornográfica dedicada als senyors de la LLIGA HONESTA

Y al girá una cantonada
ventali una garrotada!
POMPEY GENER

I

Senyors de la *Lliga Honesta*,
vostés que ab lo mes sant fi
tots los diumenjes fan festa;
(perque poden ferho aixi)
Ja que la pornografia
persegueixen ab dalé.
Y passen tot lo sant dia
mirant llibres y papé,
á descubrir la amagada
dediquinse ab afició
y clávinli garrotada
garrotada
que te crió!

II

Busquin al marit galvana
que ab lo sou de la mullé,
passa tota la semana
en lo joch ó en lo café.
Busquin á la mala esposa
que essent fora 'l seu marit,
s' ajassa livinidosa
en l' amor mes pervertit:
á la meretriu malvada
que explota tota passió;
y clávinli garrotada,
garrotada
que te crió!

III
 Busquin al que la donzella
 dú enganyada ab nom d' amor
 al burdell, per gosar d' ella
 sense pena ni rubor.
 Busquin al curial trampista
 que embolica tots los plets,
 y que posa á cap de llista
 al que li dona quartets;
 á la mare despiadada
 que 'l fill deixa en un recó:
 y clavínli garrotada,
 garrotada
 que te crió!

IV
 Busquin al lladre, al estafa,
 al sacerdot poch pulit
 que ab lo nom de Deu s'agafa
 y te un viure pervertit.
 Al que á n' els set anys, ja posa
 sos fillets á treballá,
 no més perquè li fan nosa;
 y al pobre fals que á robá
 va, l' almoyna desgraciada
 del que es pobre de debó:
 y clavínli garrotada
 garrotada
 que te crió!

V
 Busquin la obra clandestina
 l' álbun vert, é insinuant,
 que ofereix ab veu, gens fian
 algun venedó ambulat.
 A aquells homes que 's coneixen
 ab un nom que fa fredat
 als que la ley prescribeixen
 y la befan, d' amagat:
 Si veuhen tant escampada
 la immoralitat com jo:
 me li clavan garrotada
 garrotada
 que te crió!

VI
 ¡Cal la seva lliga, fama
 vol per ella y lloch mes alt
 (no vull dir la lliga cama;
 aixó seria immoral.)
 persegui al liberalisme
 que ara está tant escampat
 es tant sols son aforisme.
 Pero vaja, s' han tallat.
 Pleguin, donchs, d' una vegada
 ú obrin un xiquet milló
 si no... rebrán garrotada
 garrotada
 que te crió! A. LLIMONER.

ESQUELLOTS

Ja tenim inaugurada
 l' Academia de Sant
 Lluch.

Fins ara, en lo camp
 del art, á lo menos á
 Barcelona, no 's co-
 neixían més que pin-
 tors bons y pintors do-
 lents.

Ara la classificació 's
 farà de distinta ma-
 nera. Hi haurá pintors
 que avants de donar
 una pinzellada se se-
 nyarán, y pintors que
 prescindirán de ferho
 considerarho inneces-
 sari. Hi haurá pintors
 que practicarán lo seu
 art per us de gent de-
 vota, y pintors que
 continuaran treballant
 per la gent de tots los
 gustos, sense necessitat
 d'entrometes en ques-
 tions religiosas, que
 res absolutament tenen
 que veure ab l' art.

La inauguració de l'
 Academia vá efectuarse
 ab tota solemnitat.

Ans que tot, un ca-
 pella ab sobrepellis y
 estola, vá benehir lo
 local y als académichs,
 porque en lo successiu
 ningú puga dir que
 no son una colla de
 beneyts.

A continuació, un
 raig de llimona.

Y seguidament, un
 discurs de un capella,
 rematat ab una ferve-
 rosa oració.

GALANTERÍA

—Fa bé de taparse, Paula.
 —¿Per qué?—Perque ara 's susurra
 que hi ha gent que va buscant
 tota la riquesa oculta.

Per fi de festa, un' altre raig de *Uimona*, propo- sant l' envió de un telégrama á Lleó XIII, impe- trant la bendició apostólica. No 'n tenen prou ab ser *beneyts* una vegada, que volen serho dugas.

Després, un petit pisolavis, ab molt *toeino del cielo*, bastants *pets de monja*, y abundant vi de dir *missa*.

Y ja tenim l' Academia en marxa.

La característica de l' Academia de Sant Lluch, será l' abstenció rigurosa de fer estudis de dona.

Ni vestidas, ni despulladas, res de donas.

Molt poqueta confiança
han de tindre en sa virtut
aquests mestres que componen
l' Academia de Sant Lluís.

Lo Sr. Carpintero, tinent coronel retirat de la guardia-civil, ha dimitit lo càrrech de inspector de consúms.

Y en lloch d' ell ha sigut nombrat un tal senyor Nuri, que no es tinent coronel, ni guardia-civil, ni mosso d' esquadra, ni res de aixó.

En cambi, 'l Sr. Nuri ha sigut fins ara *conserje* del cassino de la Plassa Real.

Ja 's coneix qu' es arcalde 'l Sr. *Me 'n rich*.

Fins ara 'ls del cassino de la Plassa Real se *con-*
sumían.

Pero desde aquest moment ja han comensat á *consumir*.

Llegeixo:

«Se 'ns assegura que un gran número de vehins del districte del Born, votarán pera regidor en las próximas eleccions municipals, al conegut poeta y autor dramátich D. Joan Molas y Casas.»

Y á nosaltres se 'ns assegura que 'l Sr. Molas y Casas publicará un manifest, oferint als seus elec- tors del Born, treballar eficazment, cas de sortir elegit, pera la restauració... del Carnestoltas.

Las llistas electorals están exposadas en los bai- xos de la Casa Gran, sota 'ls archs de prop de la es- cala, en un dels sitis més foscos, ahont se fá poch menos que impossible examinarlas.

A un regidor fusionista, li preguntavan:

—Home ¿cóm es qu' héu exposat las llistas de aquest modo? Cuydado, que segóns noticias están plenas d' errors, de faltas y de pecats.

Resposta del regidor:

—Per aixó mateix: pecat amagat, mitj perdo- nat.

Diu un periódich de Tarragona, qu' en las afo- ras de la porta del Roser, se tracta de construir un convent pels pares carmelitas descalços de aquella capital.

¿Descalços y 's fan un convent nou de trinca?

¿Qué 'ls deixin anar, qu' encare que avuy vagin *descalços*, eils acabarán per *posarse las botas*.

Indesisos sobre si 'l farian ó no 'l farian senador vitalici, al últim lo marqués de Alella và agafar los gambals y se 'n và anar á Madrid.

«Y allí, *veni, vidi, vici*
ja me 'l nombran vitalici.»

Aquest rodolí figurará en l' auca del ex-arealde de Barcelona, 'l dia que s' escriguí la séva histo- ria.

Y á continuació, n' hi haurá un' altre que dirá:

Y á pesar de aquestas dansas
no per 'xó pujan las Fransas.

Sembla mentida que no hi haja hagut á Barce- lona grans repichs de campanas, iluminacions pú- blicas, músicas pels carrers y altras mostras de alegria y de gatzara.

Sembla impossible que no hajan sortit ni 'ls ge- gants ni 'ls nanos.

Sembla impossible que no s' haja ficat l' olla gran dintre de la xica, vessantse tot.

¿Preguntan per qué?

Vaig á dils'ho.

A conseqüencia del cólera del any 54, un apote- cari *de cuyo nombre no quiero acordarme*, và proporcionar als coléricchs medicinas gratis, per compte del Ajuntament.

Y després de haverse cantat lo *Te-Deum*, và presentar los seus comptes, reclamant la triolera de 500 duros diaris.

A conseqüencia de aquesta bicoca, và entaularse un plet, y aquest plet, ara s' acaba de fallar pel Tribunal Suprém, á favor del Ajuntament.

¿Es aquesta la primera vegada que l' *Ajunta-*
ment de Barcelona guanya un plet!

Diguin ab la má 'l cor: ¿no hi ha motius de so- bras pera voltejar las campanas?

Per la méva part, jo que no vull pecar d' injust, voltejo l' ESQUELLA DE LA TORRATXA.

L' Ajuntament ha guanyat un plet. ¿Sembla mentida!

Los republicáns van celebrar diumenje un ápat á Pedralbes, en obsequi del *Xich de la Barra-*
queta.

Y sent en número de uns 200, van demanar per- mis al Sr. Miralles, arcalde de Sarriá.

Y 'l Sr. Miralles, arcalde de Sarriá, recordant, sens dupte, aquell temps en que 's feya dir *ciuta-*
dá Miralles, lo temps aquell en qu' encare no con- vidava al bisbe á dinar á casa séva, no sols va con- ceder lo permís sollicitat sino que va enviar un caixó de habanos al diputat electe Sr. Martí.

Digne d' aplauso es aquesta mostra de galante- ria.

Per més que ara 'm recordo qu' en las passadas eleccions á Sarriá, va votar casi tot lo cens, al- cansant lo Sr. Sostres que feya la pols al Xich, 600 y pico de vots.

De manera que si en lo caixó de habanos no hi havia 600 y pico de puros, l' arcalde de Sarriá, se- nyor Miralles, encare está en descubert.

Lo *Diluvi* que apenas may s' ocupa de teatros, desde que ha vingut en Massini, está que li cau la baba.

Y 's converteix en un *diluvi de baba*, que casi 's fa necessari estendre 'l parayguas pera posarse á aixopluch.

Ja avants de debutar lo discutit tenor, và sortir lo *Diluvi*, armat de punta en blanch, pera preve- nir certas contrarietats, y va posar en boca del seu ídol un verdader discurs.

En Massini 's dol de que sempre li haja de tocar la pega de venir á Barcelona trobant lo públich agitat per rivalitats, competencias y pugnas. «Así, en otros tiempos, ¿qué puse yo de mi cosecha en que mi colega Gayarre, *cuyas brillantes condicio-*
nes era el primero en reconocer, hubiese nacido en España?»

Aquest incís *cuyas brillantes condiciones era*

el primero en reconocer», me porta à la memoria un fet que may més l' olvidaré.

Se donava al Liceo una funció à benefici de 'n Massini, haventse posat en escena *Il barbiere di Siviglia*. Lo decantat tenor va *afeytarho* bastant malament y en un dels intermedis estava picant de peus y ballant de rabia.

Uns séus admiradors de un cert palco de segon pis que li havian enviat una planxa de plata, hagueren de veure com trossejava aquest obsequi, y tirant per terra 'ls fragments, indicava al séu criat que 'ls recullís y 'ls hi regalava.

A propòsit del *Barbiere*, sostenia entre espeternech y espeternech, que no hi havia actualment ningú més al mon que 'l cantés com ell: ni 'l Stagno, ni 'n Gayarre: ningú. Deya que 'l Stagno era una ruina y en Gayarre un *ásino*... y en quant al públich de Barcelona que no l' entenía, ni l' admirava, ni 's postrava als séus peus lo calificava de la manera més dura.

***

Per aixó quan avuy veig que 'l *Diluvi* posa en boca de 'n Massini conceptes tan laudatoris en favor del séu difunt rival, lo recort de aquella escena de vanitat, d' orgull y de desesperació, m' assalta à la memoria y 'm fa dir:

—Més veu que un servidor de vostés podrà tenirla en Massini; pero més memoria, no.

Conta un periódich de Zaragoza que un estudiant del Seminari va suicidarse, penjantse a b una corda d' espart.

¿Y saben per qué?

Per la insistencia de la séva familia en ferli seguir vulgas no vulgas, la carrera eclesiástica.

Vels' hi aquí una equivocac-

ció ben sensible. En lloch de penjar los hàbits à ia figuera, va penjarse ell de una viga.

Un escriptor molt agressiu está à punt de publicar un llibre, y diu:

—¿May dirian quin lema hi he posat? «Que cada palo aguante su vela.» ¿Que li sembla?

—Pósaho al revés y estará millor—va dirli un séu amich.

—¿Al revés?

—Sí: pósahi «que cada vela aguante su palo.»

PÁGINAS ARTÍSTICAS
(Quadros de Andreu Solá)

LO BRESSOL BUYT

¡ORFE!

Torna à parlarse de la próxima vinguda à Barcelona de la Societat madrilenya de concerts, corrent la séva direcció à càrrech del mestre Bretón.

A veure si serà veritat.

L' autor de *Gli amanti* y de *Garín* que ab tantas simpatias conta à Barcelona, té segura una acullida entussiasta.

Un eco de Sevilla.

Castelar va assistir à una *juerga*. Allà 's trobava la flor y nata de *los cantaores*, y allà 's trobava també 'l tenor Tamagno.

Lo tenor va haverse 'n de anar més d' hora que 'ls demés y 's despedí de la concurrencia, allargant à tothom la mà.

Pero no content de tractar à n' en Castelar com als altres, à més d'encaixar ab ell, va inclinar-se, estampantli dos petóns sobre 'l front.

Ara si podem dir:

«Besos de este Tamaño no necesitan comentarios.»

Una anécdota curiosa.

Monsenyor Turinaz, bisbe de Nancy, anava en carruatje per un camí, y hagué de detenir la marxa que portava, per privarli 'l pas

un carro. En vá 'l cotxero feya grans crits al carreter, demanantli que li fes lloch: lo carreter s' ho escoltava oom si sentís ploure.

Per fi 'l bisbe, impacient, tragué 'l cap per la finestreta, y dirigintse al carreter qu' era un minyó gras, roig y de fesomía molt espavilada, li digué:

—Me sembla, noy, que tens trassas d' estar més bén alimentat que instruhit.

—Tira peixet, jo ho crech—respongué 'l carreter, sense inmutarse—com que de alimentarme me 'n cuydo jo y de instruhirme vosté.

Lo bisbe 's quedá sense paraula.

Un jove ha acabat la carrera de lleys, s' ha inscrit al colégi de advocats y espera en vá senmanas y mesos enters que li encarreguin algun plet.

Aixís es que viu molt trist.

Per últim vé un dia que la séva tristesa se converteix en una alegría ruidosa y comunicativa.

—¿Qué tens qu' estás tan xarmanant?—li pregunta un séu amich.

—¿Qué no ho sabs?—respon.—M' han encarregat una causa.

—Ah, vaja, ara entench quina es la causa de la téva alegría.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*Es ba-lo-ta-do-ra.*
- 2.ª ID. 2.ª—*A-nas-ta-si.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Solta—Talós.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Los sobrinos del Capitán Gran.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—*G I R I T I
R I B E R A
T I R A D O R*
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Fiquerola.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per petits los lliiputienses.*

ÇAPRITXO

Després dirán que las dónas no lograrán may montá á caball igual que 'ls homes... ¿Aquesta tampoch podrá?

XARADA

I

A mon íntim amich J. Usón

Tens rahó; á la «Pompeyana» fém... lo que 'ns dona la gana.

A la «Pompeyana» torno Usón, un' altra vegada; no per lo que tu vas dirme, sino perque aixís me quadra; puig la vritat, me carrega y m' encaparra y m' embafa, passar dins d' aquella tersadugas-tres tant tersa-quarta. M' agrada molt com no ignoras freqüentarme ab los versaires y mentres prenc un segona, fent pausa, en cada glopada parlar, que 't diré... de versos, de poemas, de ... sabatas, y de tot lo que ab las musas se refereix y agermana.

Mes, tens de saber que allí se n' hi parla un xiquet massa; que 'l vespre que més s' hi troban se n' hi troban tres ó quatre, lo qual, se veu desseguida que 'ls total que correm ara, més s' estiman aná á corre y empaytá alguna criada, que ocuparse de poesias, de sonets y de... mudansas.

Per una part, lo que dius, tinch de dirtho, no m' agrada, que si ho dius per 'quells mosquits que van finos y elegantes, ja sabs que jo vaig vestit casi com los cassa-aranyas, y en cambi no 'm diuhen res; y es que quan algun s' atansa si no li giro la esquena, es... perque jo li he girada, anántmen ab la tres-prima (1) á assentarme á un' altra banda.

Endemés, ja sabs que jo soch de la màniga ample; que á mi no 'm fá venir quart que vinga ab mi un pela-canyas, ja que 'm trobo jo també si no com tu, poch se 'n falta y agradable com demostras l' invers-tres-dos y las ratllas curtas, no puch avenirme á creure que 't fassi latxa lo presentarte en un lloch 'hont s' hi presentan tants d' altres que en que duhen bona roba son lo que digué Iriarte «aún que se vista de seda...» vull dir que son uns pavanas Y no ho dich perque jo 'm peusi que som tu y jo dos caps d' ala; ho dich perque si allí aném ab la roba a-pe-das-sa-da, no n' hi haurá cap de capás de da'ns una americana, uns pantalóns, un sombrero, hermillas, hermillas (1) y sabatas.

(1) Diners.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Corren - Apartat, número 2.

APELES MESTRES

ESTIUET
DE
Sant Martí

POEMA ILUSTRAT PER SON AUTOR
Preu: 2 ptas.

RAMÓN D. PERÉS

Norte y Sur

Ilustración de A. Mestres
Un tomo en octavo.—3 pesetas

VÍCTOR BALAGUER

LO ROMIATJE
DE L' ANIMA

Preu: 1 pesseta

MARTINEZ BARRIONUEVO

VENTA DE HIJOS

Novela española
Ilustrada por M. G. SIMANCAS
Un tomo en 8.º — 3'50 pesetas

LA CRIMINALOGÍA

Estudio sobre el delito y sobre la teoría
de la represión,
POR

R. GAROFALO

Con un apéndice sobre los términos del
problema penal,
POR

Luis Carelli

Un tomo en cuarto. — 10 ptas.

J. RIERA Y BERTRAN

ESCENAS
DE
CIUTAT

Un tomo octau.—3 ptas.

FREDERICH SOLER

JESÚS

Poema dramátich en sis actes y en vers
Preu: 4 pessetas

J. CORTILS Y VIETA

CÁSTICH DE DEU

(Novela de costúms)

CERCA-NIUS
(Idili)

Tomo primer de la Biblioteca económica «LA CATALANA»
Preu: DOS rals

REGLAMENTO

DEL

IMPUESTO Y PATENTES
sobre alcoholes

Precio: 1 peseta

ALGO

(COLECCIÓN DE POESÍAS)

J. M.^A BARTRINA

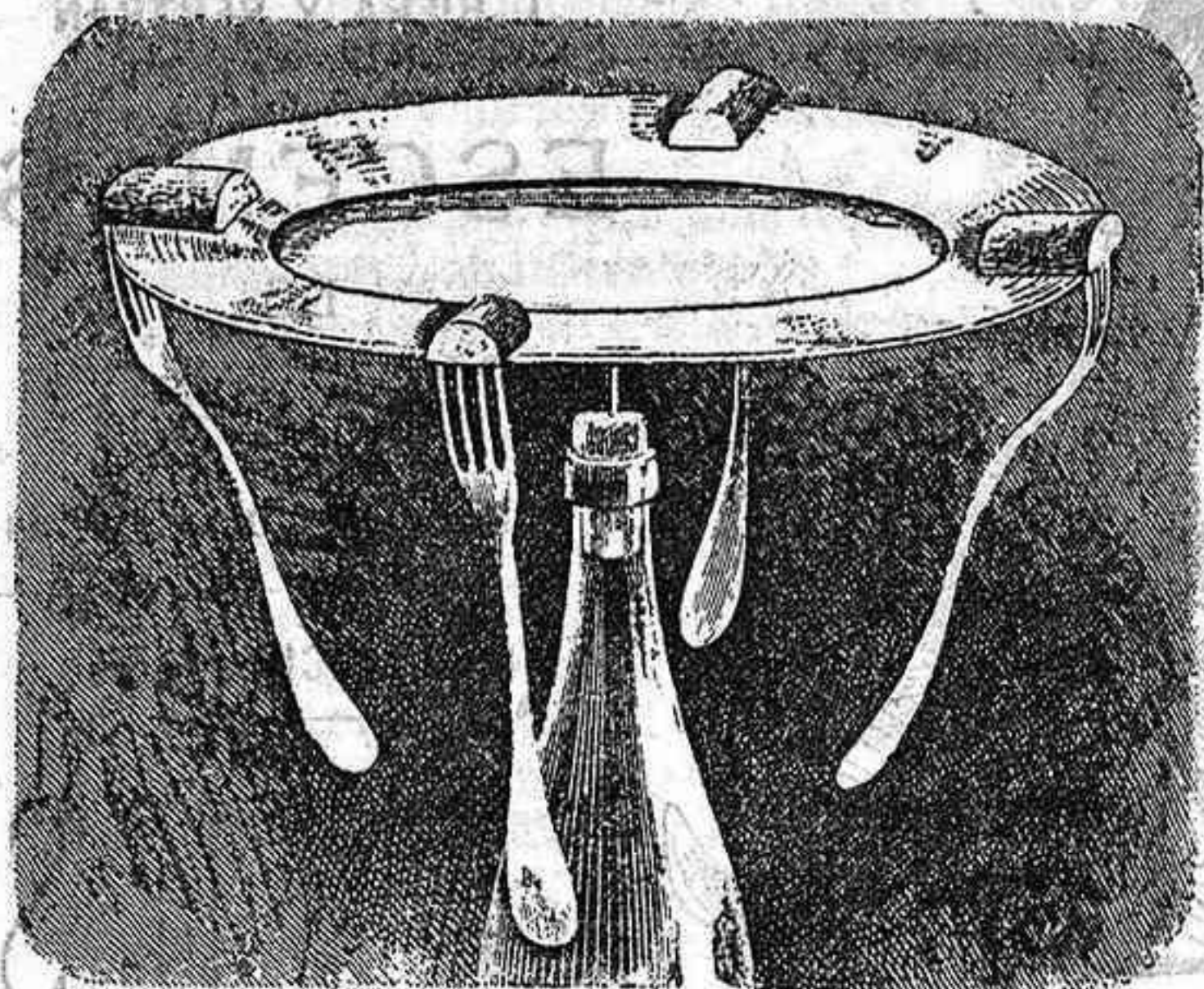
Ilustracion de J. L. PELLICER

Un tomo en octavo. — Precio: 3 pesetas

NOTA.—Tothem que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responem d' estravios, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DISTRACCIÓNS CASULANAS

PLAT GIRATORI

Vist lo dibuix y estudiat atentament, es inútil entrar en explicacions.

Una agulla clavada en lo tap d' una ampolla, es l' eje del mecanisme.

Quatre mitjos taps de suro, que aguantan quatre forquillas, forman lo contrapés.

Posin lo plat en perfecte equilibri sobre 'l centro, y dónguinli ab lo dit un petit impuls.

Veuran quanta estona girará... sino cau desseguida. En aquest cas será que vostés no ho han preparat bé.

Per lo tant, amich Usón,
ja t' he dit lo que y... basta
d' avuy en avant torném
á anar á la «Pompeyana»
que á més d' estalviar tres pelas
qu' es com si fossin llensadas,
tindrem amplia llibertat...
de fer barrila y gatzara.

DOMINGO BARTRINA.

II

La segona es musical,
la total té prima-tres,
y ven tres-prima invertidas
un xicot prima al revés.

RALIP.

ANAGRAMA

—¿Quán ne vol d' aquesta tot?
—Una pesseta y un ral.
Tal varem di ab en Cabot
libreter per més senyal
que viu al carrer Total.

CINTET BARRERA Y CARGOL.

TRENCA-CLOSCAS

D. LEON ORTET
PARIS

Formar ab aquestas lletras lo nom de una comedia catalana.

UN FUMADOR.

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom d' home.—Segona: poble catalá.—Tercera: nom de dona.

M. CARRANCA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5.—Carrer de Barcelona.

3 2 3 4.—Nom de dona.

5 4 3.—Mineral.

3 4.—Nota musical.

1.—Consonant.

1 4.—Part del cos humá.

5 2 3.—Astre que brilla.

5 2 3 4.—N' hi ha á las sabatas.

5 4 3 2 1.—Apellido catalá.

LLAGOSTA

GEROGLÍFICH

::+

D. I

RE + 2

UN ESTUDIANT.

FILLAS DE EVA

Fot. Esplugas.—Barcelona

Las grans potencias, que buscan
l' equilibri... Aquí veuran
com aquesta bailarina
l' ha trobat en un instant.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto 63.